

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym-Odwoławczym
w składzie:

Przewodniczący: SSO Dorota Maciejewska - Papież

Sędziowie: SO Dariusz Kawula (spr.)

SR Marcin Grabowski

Protokolant: apl. radc. Sławomira Pawlak

przy udziale Danuty Mazur prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2015 r.

sprawy **M. H. (1)** oskarżonego o przestępstwa z art. 190 § 1 k.k.

na skutek apelacji wniesionych przez obrońcę oskarżonego i prokuratora

od wyroku Sądu Rejonowego w Grodzisku Wielkopolskim z dnia 20 stycznia 2015 roku, sygn. akt. II K 232/14

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę oskarżonego M. H. (1) przekazuje Sądowi Rejonowemu w Grodzisku Wielkopolskim do ponownego rozpoznania.

Marcin Grabowski Dorota Maciejewska – Papież Dariusz Kawula

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 20 stycznia 2015r., w sprawie II K 232/14 Sąd Rejonowy w Grodzisku Wielkopolskim **uznał oskarżonego M. H. (1) za winnego** tego, że w dniu 30 marca 2014r. w miejscowości A. gm. G. w woj. (...) przy użyciu noża kuchennego groził pozbawieniem życia swojej żonie B. H., przy czym zachowaniem swoim wzbudził w zagrożonej uzasadniona obawę, że groźba będzie spełniona, tj. przestępstwa z art. 190 § 1 k.k.

a także tego, że w dniu 30 marca 2014r. w miejscowości A. gm. G. w woj. (...) przy użyciu noża kuchennego groził pozbawieniem życia swojemu synowi M. H. (2) przy czym zachowaniem swoim wzbudził w zagrożonym uzasadniona obawę, że groźba będzie spełniona, tj. przestępstwa z art. 190 § 1 k.k.

i za to na podstawie art. 190 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu kary po 6 miesięcy pozbawienia wolności. Kary jednostkowe sprowadził do kary łącznej w rozmiarze 10 miesięcy pozbawienia wolności, a na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej kary łącznej zaliczył okres tymczasowego aresztowania oskarżonego od dnia 30 marca 2014r. do dnia 30 września 2014r. Za Skarbu Państwa przyznano na rzecz obrońcy z urzędu koszty obrony za postępowanie odwoławcze w kwocie 1053,20 zł, oskarżonego zaś na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. nr 49 poz. 223 z 1983r. ze zmianami), zwolniono w całości od kosztów postępowania i opłaty.

Przedmiotowy wyrok zaskarżyła **apelacją obrońca oskarżonego**, kwestionując go w całości na korzyść oskarżonego M. H. (1) i zarzucając mu:

- obrazę przepisów prawa materialnego, w szczególności art. 190 § 1 k.k. przez błędną kwalifikację czynu (?) oskarżonego jako noszącego znamiona przestępstwa w postaci groźby karalnej,
- obrazę przepisów prawa materialnego, w szczególności art. 9 § 3 k.k. przez przypisanie oskarżonemu umyślności w czasie popełnienia czynu, nakierowanej na wywołanie u pokrzywdzonych uzasadnionej obawy skierowanej do nich groźby,
- obrazę przepisów postępowania, mającą zasadniczy wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, to jest:
 - a) art. 4 k.p.k. i art. 7 k.p.k. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i zasad prawidłowego rozumowania oraz przyjęcie wniosków nie wynikających z ustalonych przez sąd przesłanek, prowadzącą w konsekwencji do błędu w ustaleniach faktycznych i uznania, iż oskarżony M. H. (1) popełnił przypisywane mu przestępstwo,
 - b) art. 2 § 1 pkt. 1 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k. poprzez nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy, a w szczególności:

- czy oskarżony posługiwał się narzędziem niebezpiecznym w postaci noża kuchennego,

- czy oskarżony znajdował się w stanie pozwalającym jednoznacznie stwierdzić, że istniało realne zagrożenie życia i zdrowia pokrzywdzonych, co miało decydujący wpływ na wytworzenie się w nich uzasadnionej obawy wywołanej groźbą,

- czy ustalony w sprawie stan faktyczny przy pomocy zebranego materiału dowodowego wyjaśnia wszystkie wątpliwości w sprawie,

c) art. 410 k.p.k. poprzez nieuzasadnione przyjęcie za podstawę wyroku jedynie części okoliczności ujawnionych w trakcie postępowania dowodowego, a pominięcie tych dowodów czy też ich części, z których płyną informacje, iż:

- z zeznań świadków nie wynika jednoznacznie jaki był stan psychofizyczny oskarżonego w czasie popełnienia czynu.

- czy oskarżony posługiwał się narzędziem niebezpiecznym,

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść poprzez uznanie oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu na podstawie zeznań świadków, mimo, iż w świetle tych zeznań udział oskarżonego w kierowaniu gróźb do pokrzywdzonych jako co najmniej wątpliwy powinien być rozpatrywany przy uwzględnieniu zasady wyrażonej w art. 5 § 2 k.p.k.,
- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść polegający na przyjęciu, że rzekomo kierowane groźby w stosunku do pokrzywdzonych z użyciem ostrego narzędzia wzbudziły w nich uzasadnioną obawę zagrożenia życia i zdrowia, gdy na podstawie zebranego materiału dowodowego trudno jednoznacznie stwierdzić, że oskarżony posługiwał się jakimkolwiek narzędziem niebezpiecznym,
- rażącą niewspółmierność orzeczonej kary pozbawienia wolności w świetle istniejących okoliczności łagodzących w niniejszej sprawie oraz nie dających się usunąć wątpliwości

W konsekwencji podniesionych zarzutów apelująca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Grodzisku Wielkopolskim.

Przedmiotowy wyrok zaskarżył także **apelacją prokurator**, kwestionując go jedynie w części dotyczącej orzeczenia środka karnego – a właściwie braku jego orzeczenia - na niekorzyść oskarżonego M. H. (1) i zarzucając mu:

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mających wpływ na jego treść w przedmiocie środka karnego w postaci nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego z pokrzywdzonymi poprzez jego nie orzeczenie wobec oskarżonego, któremu wymierzono karę pozbawienia wolności bez jej warunkowego zawieszenia, za przestępstwo z zastosowaniem przemocy lub groźby jej użyci, podczas gdy z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika jednoznacznie, że środek taki powinien zostać wobec M. P. zastosowany.

W rezultacie podniesionych zarzutów, oskarżyciel publiczny wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w części i zastosowanie wobec oskarżonego M. H. (1), na podstawie art. 41 a § 1 k.k. środka karnego w postaci nakazu natychmiastowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonymi na okres 5 lat.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Obie złożone w niniejszej sprawie apelacje, okazały się celowe i skutkowały potrzebą uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy oskarżonego M. H. (1) Sądowi Rejonowemu w Grodzisku Wielkopolskim do ponownego rozpoznania, choć w istocie nie z powodów nich podnoszonych.

W sprawie będącej przedmiotem rozpoznania Sąd Okręgowy w Poznaniu kontrolując prawidłowość wydania zaskarżonego rozstrzygnięcia ujawnił zaistnienie bezwzględnej przesłanki odwoławczej, co skutkowało uchyleniem zaskarżonego wyroku i potrzebą przekazania sprawy oskarżonego do ponownego rozpoznania sądowi rejonowemu (vide art. 439 § 1 pkt. 11 k.p.k.). Powyższe spowodowało w istocie, że inne zarzutu podnoszone tak w apelacji prokuratora – od kary, jak i apelacji obrońcy oskarżonego - od winy, zgodnie z treścią art. 436 k.p.k. na obecnym etapie postępowania pominięto, wobec stwierdzenia zaistnienia uchybienia podlegającego uwzględnieniu z urzędu, przy uznaniu, że jest ono wystarczające dla wydania orzeczenia, a jednocześnie wobec przedwczesności rozpoznania innych podnoszonych przez strony zarzutów.

Podkreślić jedynie trzeba, że akt oskarżenia skierowano do Sądu Rejonowego w Grodzisku Wielkopolskim w dniu 17 czerwca 2014r. (data wpływu) wskazując jako właściwy tryb postępowania w sprawie oskarżonego M. P. – tryb UPROSZCZONY. W takim trybie przystąpiono do rozpoznania sprawy w pierwszym (skutecznie przeprowadzonym) terminie rozprawy w dniu 16 września 2014r. (k-169 i n.) Wówczas też uznając, że nie jest wystarczające zarządzenie przerwy w rozprawie (k- 176 V) sąd wyznaczył kolejny termin rozprawy, odraczając ją do 21 października 2014r. W tym i kolejnych terminach rozprawy uczestniczył już prokurator, tak wymaga tego rozpoznania sprawy w postępowaniu zwyczajnym. W dniu 21 października 2014r. oskarżony, który przyjął do wiadomości termin rozprawy nie stawiał się i nie przedstawił żadnego usprawiedliwienia, pomimo to sąd przystąpił do kontynuowania rozprawy głównej nie wydając jednak żadnego postanowienia – co do trybu postępowania a także i co do prowadzenia rozprawy pod nieobecność oskarżonego (którego obecność na rozprawie głównej jest jednak obowiązkowa). Tego dnia oskarżony stawiał się spóźniony, w trakcie wykonywania czynności przesłuchania świadka M. H. (3), którą dokończono z jego udziałem, uczestniczył też w rozprawie do czasu jej kolejnego odroczenia przyjmując do wiadomości jej kolejny wyznaczony termin. W kolejnym terminie oskarżony nie stawiał się, nie prowadzono wówczas postępowania dowodowego, odroczone rozprawę wyznaczono kolejny termin na dzień 20 stycznia 2015r. Po raz kolejny nie stawiał się oskarżony, który nie podjął wezwania dwukrotnie dlań awizowanego i skierowanego na adres jego zamieszkania. W obecności prokuratora i obrońcy oskarżonego, bez żadnego postanowienia stwierdzającego dopuszczalność rozpoznania sprawy pod nieobecność oskarżonego – OBOWIĄKOWĄ w tym trybie postępowania – zakończono postępowanie dowodowe, zamknięto przewód sądowy, udzielono głosu obecnym stronom i ogłoszono wyrok skazujący (k-248 -249 akt).

Nie przesądzając w chwili obecnej winy po stronie oskarżonego M. H. (1), ani jej braku, stwierdzić należy, że aktualnie sposób procesowania w sprawie przed sądem i instancji obciążony jest uchybieniem determinującym uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Dopiero poprawnie przeprowadzone postępowanie, pozwoli sądowi orzekającemu na właściwe rozpoznanie stawianych w akcie oskarżenia zarzutów przeciwko oskarżonemu, by nie narazić się na zarzuty obrazy prawa

procesowego, jak i błędu w ustaleniach faktycznych o charakterze dowolności i braku. Jedną z podstawowych zasad procesu karnego i gwarancji procesowej dla oskarżonego jest prowadzenie postępowania w jego obecności a jedynie w szczególnych wypadkach, oraz wtedy gdy sąd tak postanowi - pod jego nieobecność. Waga stwierdzonego naruszenia jest tak wielką, że nie wymaga ona nawet badania wpływu jakie naruszenie wywarło na treść kwestionowanego rozstrzygnięcia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 2013 r. sygn. **IV KK 230/13** „Zgodnie z treścią art. 374 § 1 k.p.k. udział oskarżonego w rozprawie głównej jest, co do zasady (jeżeli ustawa nie stanowi inaczej), obowiązkowy. Złamanie zaś tej zasady kwalifikuje się - ze względu na szczególną wagę tego naruszenia - jako przesłanka uchylenia obciążonego taką wadą wyroku, i to już bez badania wpływu tej wady na jego treść (art. 439 § 1 pkt 11).” Prok.i Pr.-wkl. 2013/11/11, LEX nr 1350318). Z kolei zmiana trybu postępowania z uproszczonego na zwyczajny pociąga za sobą obowiązkowy udział oskarżonego w rozprawie głównej (vide np.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2010 r. sygn. **V KK 274/10**) . Jak się zdaje Sad Rejonowy w Grodzisku Wielkopolskim miał świadomość – informując o niemożliwości wyznaczenia kolejnych terminów rozprawy w przerwie i odraczając rozprawę – o zmianie trybu postępowania z uproszczonego na zwyczajny, o czym świadczy także zapewnienie obecności prokuratora w tych kolejnych terminach rozprawy. Z drugiej jednak strony nie był konsekwentny i nie dostrzegł innych następstw w prawidłowym procedowaniu, które zmiana ta za sobą pociągała i nie dochował należytej staranności przy rozpoznawaniu sprawy, w zakresie w jakim zobowiązany był zapewnić na rozprawie obecność oskarżonego. Błędem decydującym o uchyleniu wyroku było pominięcie w protokole rozprawy z dnia 201 stycznia 2015r. decyzji sądu i jej podstawy prawnej w zakresie w jakim umożliwiała ona prowadzenie i postępowania dowodowego i „dokończenie” rozprawy pod nieobecność oskarżonego M. H. (1).

Z tych względów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

Marcin Grabowski Dorota Maciejewska-Papież Dariusz Kawula